

[Fraenkel.]

Henry George var en Amerikaner, en Mand med Ideer, en Mand med Drift, men, som det synes, en meget upraktisk Mand. Den Gang der blev fundet Guld i Californien, masede han som naturligvis alle andre Mennesker til Californien for at finde Guld, men det blev de andre, der fandt Guldet, og ham, der ikke fandt noget. Nu stod han paa den guldhoidige Jord med tomme Lommer og en sulten Mave og blev naturligvis gnaven over dette og begyndte at tænke over, hvad han kaldte Jordspørgsmaalet. Han mente, der var noget saadan ganske særligt ved dette Jordspørgsmaal, som gjorde, at de Mennesker, der havde Herredømmet over Jorden, havde Herredømmet over saa at sige alle os andre. Og det blev jo ikke bedre senere. Den Gang det Lag Guld, man med nogenlunde Nemhed kunde komme til, var pillet væk, og der allerede skulde større Apparater til at faa frem, hvad der laa tilbage af Guld i Jorden, begyndte Folk at vende sig bort fra Tanken om at grave Guld, en Beskæftigelse, som kom ind i større Driftsformer. Men saa var man imidlertid blevet opmærksom paa, at der ogsaa paa anden Maade var Guld i den californiske Jord, idet den var meget frugtbar og i øvrigt egnet i mange Henseender, og saa begyndte et nyt Run ud til de californiske Jorder for at faa dem til Agerbrug, Havebrug o. s. v.; hvad vi ved, den bliver anvendt til nu til Dags, og saa gik der igen en Værdistigningsbølge henover denne Jord. Og nu blev det splintrende galt igen med Henry George, for han var lige ludfattig under alt dette; han maatte ernære sig, som han bedst kunde, medens nogle tog Penge ved at grave Guld, andre ved at dyrke Jord. Han stod stadig væk med tomme Hænder, og som Følge deraf saa han sig gal paa denne Jord og lavede saa sin Teori. Det maa man alt sammen huske paa: under hvilke Forhold, paa hvilket Sted og paa hvilken Tid saadant noget er kommet op; den Slags er Teorier, men aldrig Naturlove, det er altid noget, som Dagen og Vejen pløjer frem, og som forsvinder med de konkrete Forhold, som har skabt dem.

I et gammelt Land kan saadant noget ikke finde Sted; i et gammelt Land ved man, naar det offentlige træffer saadanne Foranstaltninger, at en betydelig og hurtig Værdistigning finder Sted, og saa kan man tage sine Forholdsregler mod det. Det er vi alle sammen fuldkommen indforstaaet med i alle Partier. Men naar man kommer dertil, at man siger: saadanne arbejds-skabte Væ-

dier er det skammeligt, at noget Menneske her kan tilegne sig, det bør ikke finde Sted, og stiller sig op, som om man var meget bedre end de andre, saa siger jeg: Lad os endelig ikke skabe os; for det er noget, som vi alle sammen gør, det er noget, som gøres under alle mulige Produktionsformer, det er noget, som simpelt hen ligger i Livet og Naturens Orden, hvad man vil kalde det, og jeg spørger med andre, som har spurgt før mig: Naar vi nu indkasserer disse Værdier, hvad gør vi saa med Tabene? Jeg har siddet her i dette Ting og hørt Diskussioner herom mellem rent praktiske Folk, opstaaet ved, at Folk kommer til Rigsdagen og siger: Paa Grund af, at den Jernbanestation er blevet fjernet dér, er hele min Forretning blevet ødelagt; jeg har købt den og arbejdet den op paa den Basis, hvad skal jeg nu gøre, vil Staten ikke give mig nogen Erstatning? Jeg maa tilstaa, at kommer vi dertil, at Staten tager Grundværdistigning, maa Staten virkelig ogsaa give Erstatning til den Mand, der kommer til at lide under, at et eller andet Forhold, der var paa een Maade, da han nedsatte sig, nu bliver lavet fuldstændig om af Staten, saa han derigennem lider et stort Tab. Det er ikke Forhold, som jeg staar og konstruerer her, men det er noget, som vi har haft liggende paa Tingets Bord, og som har været fremme her i min Tid.

Duborg: Hele denne Diskussion om Grundværdistigningsskat er afgjort ikke blot, som den er ført her, men ogsaa i sig selv mere en teoretisk Diskussion end en Diskussion af praktisk Natur, idet jo ogsaa den højtærede Finansminister meget fornuftigt erkender, at stor finansiel Betydning kan det ikke ventes, at den vil give. Men set ud fra et saadant rent teoretisk Standpunkt, om man vil, har den imidlertid ogsaa sin Interesse, og jeg vil ikke lægge Skjul paa, at jeg i og for sig principielt fuldt ud kan erkende, at de Værdier, der paavises at være samfundsskabte, med Rette undergives en større Beskatning end visse andre Værdier. Men Vanskelighederne opstaar netop — det glider Lovforslaget meget let henover, ja, det har overhovedet ikke berørt det —, naar man skal til at skelne mellem, hvad der er samfundsskabte Værdier og hvad ikke. Dette er slet ikke berørt i Lovforslaget. Enhver, der læser dette Lovforslag, kan ikke læse det paa anden Maade end saaledes, at samtlige Værdistigninger eller, jeg kan sige, samtlige Ændringer i Vurderingerne undergives den Beskatning, men dette giver intet som helst hverken moralsk eller juridisk Grundlag for, at man kan tale om virkelig